

Ansøgning om tilskud til restaurering af Bjerge Å

13. april 2007

Indledning

Slagelse Kommune er gennem Regionplanen forpligtet til at forbedre vandløbskvaliteten i kommunens vandløb med henblik på at leve op til de fastlagte målsætninger. Desuden er der nu i Miljømålsloven fastsat en tidsfrist for opfyldelse af målsætningerne i vandløbene til år 2015. Slagelse Kommune arbejder aktivt frem mod en opfyldelse af de gældende målsætninger og vil fortsætte arbejdet når de nye krav meldes ud fra regionen.

Sagsid.: 2007-008083

Kontaktperson:
Thomas Hilkjær

I den forbindelse ønsker Slagelse Kommune at forbedre de fysiske forhold i det kommunale vandløb Bjerge Å ved at udføre restaureringstiltag på en udvalgt strækning af vandløbet. Disse tiltag skal medvirke til, at vandløbets tilstand forbedres og målsætningen dermed kan opfyldes. Der sigtes målrettet mod forbedrede fysiske forhold således at en selvreproducerende ørred bestand kan etableres.

Der ønskes skabt bedre fysiske forhold på strækningen mellem st. 4488 og st. 7250 ved sammenløbet med Øllemoserenden. Nedenstående beskrivelse tager udgangspunkt i denne ca. 2,8 km strækning.

Baggrund

Bjerge Å er en del af Vårby Å-systemet og er optaget som offentligt vandløb i Slagelse Kommune. Bjerge Å er på strækningen stærkt påvirket af sandaflejringer, der forhindrer bl.a. ørred i at gyde med succes. Vandløbets fysiske forhold er ikke særligt varierende, idet vandløbet er præget af ensartede strøm- og bundforhold.

Strækningen nedstrøms Eggerlev Bro (st. 4970) er B1 målsat med krav om en målsætningsklasse på 5. Denne målsætning er ikke opfyldt, og det vurderes at ynglesuccesen for ørred er meget begrænset pga. af sandaflejringer. Den udvalgte strækning har fine faldforhold og et stort potentiale som gyde- og opvækstvand for ørred. Ydermere er strækningen interessant, idet der med forholdsvis få tiltag kan skabes naturlige strøm og bundforhold. Det er hensigten, at projektet skal følges op af lignende projekter i hele Vårby Å systemet i de kommende år.

Tidsplan

Restaureringsprojektet sendes i høring i midten af maj 2007. Det praktiske arbejde forventes at blive påbegyndt umiddelbart efter end høring og klagefrist hhv. 8 og 4 uger. Projektet gennemføres i positiv dialog med lodsejere og med inddragelse af eventuelle brugere.

Nedenstående projekt indeholder forslag til en række tiltag i Bjerge Å – herunder udskiftning af bundmateriale, udlægning af større sten, etablering af sandfang og gydebanks og plantning af skyggegivende træer og buske – tiltag, der samlet set

forventes at skabe en væsentlig forbedring af forholdene i vandløbet samt skabe en mere varieret natur.

Side2/3

Det udarbejdede projekt for Bjerge Å indeholder forslag om følgende tiltag:

St. 4950 - St. 6145 Beluftning og oprensning af sand., samt udlægning af gydegrus og store sten.

På strækningen er der som følge af stor sandtransport sket massive aflejring af sand. På den øvre del af strækningen fra st. 4950 til ca. st. 5550 ligger aflejring ovenpå den faste grus og sten bund og en del er aflejret i mellem stenene. På strækningen fra st. 5550 til st. 6145 er der tale om rene sandaflejring uden stenmaterialer nedenunder.

Sand som ligger aflejret ovenpå den faste bund, afgraves og udjævnes på de tilstødende arealer. Denne afgravning foretages mod strømmen, således at der kan arbejdes i klart vand. Det sand som er aflejret i stenmaterialet på strækningen st. 4950 – st. 5500, er ikke muligt at fjerne ved opgravning uden derved også at opgrave bundmaterialerne, og den mest skånsomme metode til fjernelse af sandet er ved at foretage en luftning af bundmaterialet, hvorefter vandløbet transporterer materialet nedstrøms. Luftningen foretages ved at gravemaskine lugter sten og grus med strømmen. Der etableres et midlertidigt sandfang nedenfor strækningen ca. st. 5500 til opsamling af drivende sand. Oprensningen foretages i den regulativmæssige bundbredde. Efter endt luftning reetableres strækningen med det midlertidige sandfang.

På strækningen fra st. 4950 – st. 5550 er der flere steder godt fald, og der har tidligere været gydeaktivitet flere steder på strækningen. Efter luftningen udlægges supplerende gydegrus, ligesom der udlægges større sten til at danne øget variation i vandløbet. Gydebankerne udlægges i hele vandløbets bredde hver med en længe på ca. 10 m og en tykkelse på ca. 30 cm. Udlægning af større sten vil sikre en mere selvrensende strømrønde, samtidig med at antallet af biologiske niches øges og iltindholdet i vandet forbedres.

De større sten skal placeres i mindre dynger ved skiftevis den ene og den anden brink, og må ikke give problemer for vandløbets vandføringsevne ved store afstrømninger.

Udlægning af sten sker kun, såfremt der ifølge opmålinger er plads i forhold til regulativet.

Udlagt gydegrus mængde: ca. 25 m³

Udlagt stenmængde: ca. 50 m³

St. 6300 - St. 7250 Beluftning og udlægning af supplerende gydegrus.

På denne strækning har vandløbet har godt fald, og der har tidligere været stor gydeaktivitet. De store sandaflejringer på denne strækning har ført til at de eksisterende gydebanker ikke længere er i brug på grund af overlejring og sammenkitning med sand.

På denne strækning foretages en luftning af bundmaterialet, som beskrevet ovenfor. Der etableres i den forbindelse sandfang efter sammenløbet med Øllemoserenden. Efter luftningen udlægges supplerende gydegrus, ligesom der udlægges større sten til at danne øget variation i vandløbet. Gydebankerne udlægges i hele vandløbets bredde hver med en længe på ca. 10 m og en tykkelse på ca. 30 cm. Der afgraves evt. bundmateriale således, at der kan udlægges et gydegruslag på ca. 30 cm og samtidig sikres ved opmåling, at bundkoten svarer til den regulativmæssige bundkote.

Udlagt Gydegrus: ca. 100 m³

Udlagt stenmængde: ca. 25

Etablering af sandfang

Bjerge Å er, specielt nedstrøms Eggerslev Bro til efter sammenløbet med Øllemoserende, præget af sandtransport. Sandvandringen medfører, at de nedstrøms beliggende gydestrækninger overlejres med sandkorn. Dette er et problem i forbindelse med gydepladser, og generelt vil levevilkårene forringes for bunddyrene, når der forekommer sandvandring.

Derfor etableres to sandfang på strækningen for at stoppe unødigt sandtransport. Det foreslås at etablere et sandfang opstrøms Eggerslev Bro ved Højstrup Gård, samt et sandfang nedstrøms udløbet fra Øllemoserenden. Sandfangene sikres i ind og udløb med større sten.

Mængder pr. sandfang.

Udlagt stenmængde: ca. 3 m³

Opgravet mængde: ca. 40 - 50 m³.

St. 4070 – St. 4488 Beplantning med skyggegivende vegetation

På denne strækningen er Bjerge Å lysåben, og her vil plantning af skyggegivende vegetation kunne højne vandløbskvaliteten yderligere. Skyggegivende træer og buske vil med tiden begrænse væksten af planter i vandløbet og på brinken betydeligt, alt imens vegetationens rødder vil sikre brinken mod udskridning. Desuden vil vegetationen sænke temperaturen i vandløbet og fungere som levested for insekter, fugle og vildt.

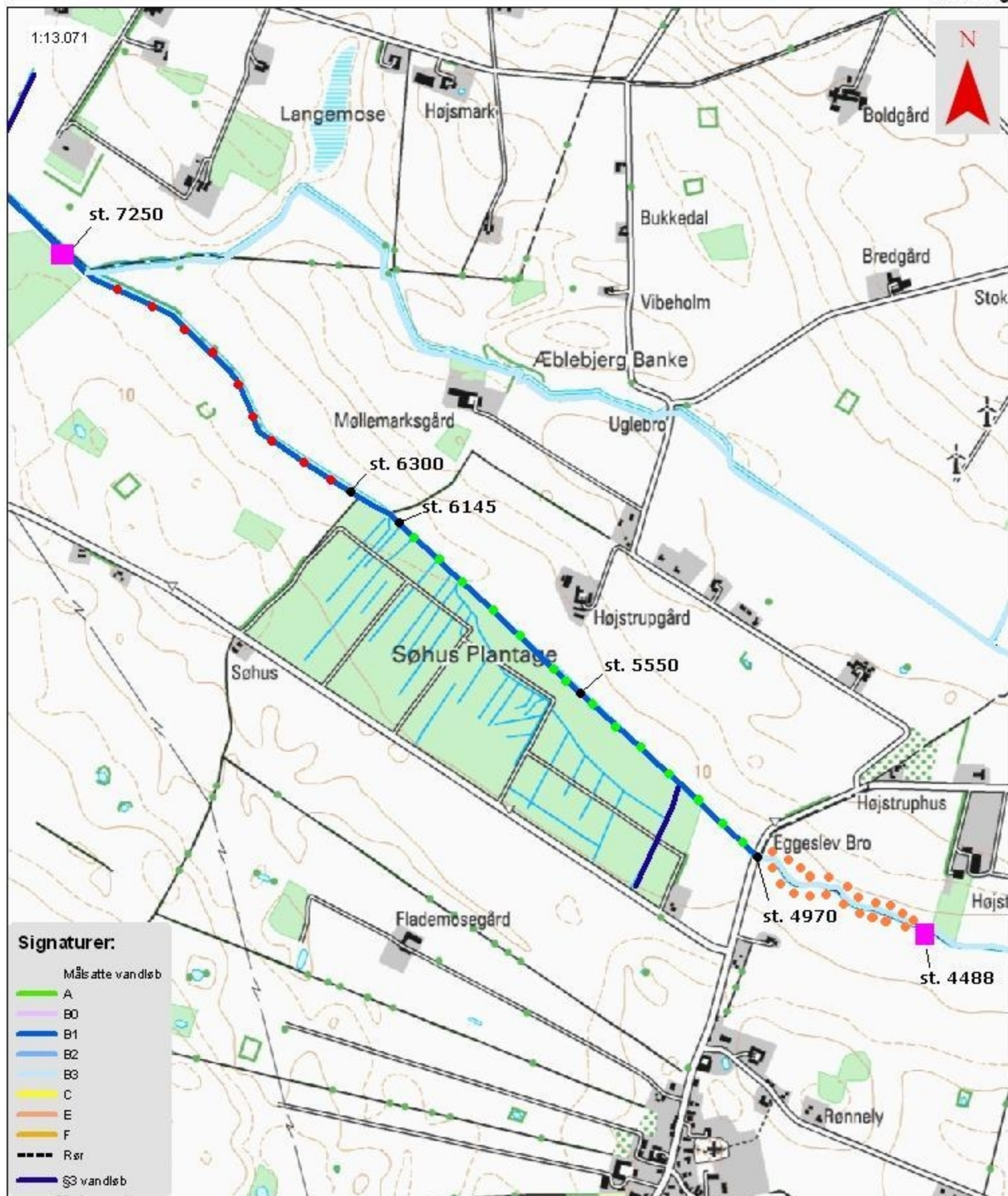
Der skal på strækningen plantes ca. 150 træer og buske - primært rødelt og ask. Plantningen skønnes at koste ca. 3.500 kr. afhængig af det endelige antal af diverse arter samt antallet af planterør."

Samlet økonomi

Samlede udgifter incl. alle materialer, opmåling tilsyn mm.

Side4/3

Tiltag, Bjerge Å	Pris (kr) excl moms
St. 4950 - St. 6145 Beluftning og oprensning af sand.	78.500
St. 6300 - St. 7250 Beluftning og udlægning af supplerende gydegrus.	116.000
St. 4070 – St. 4488 Beplantning	3.500
Eablering af sandfang	26.000
I alt kr. excl. Moms.	224.000

Copyright KMS og COWI

- ● = Beluftning og oprensning af sand, samt udlægning af gydegrus og store sten
- ● = Beluftning og udlægning af supplerende gydegrus
- = etablering af sandfang
- ● = Beplantning